

یادداشت ابوالقاسم رحمانی دستیار سردبیر

چند سال است که بازار خودرو به دلایل معلوم و نامعلومی در ایران تبدیل به یک پلنتر سودجویی شده. انواع و اقسام روش‌ها هم برای سامان بخشی به این بازار اتخاذ شد اما دروغ از تاثیر بسزایی در قیمت‌ها، نحوه و امکان خرید خودرو توسط اقشار مختلف جامعه، قرعه‌کشی، عرضه در فرایوس آزادسازی قطره‌چکانی واردات، حرکت به سمت واردات خودروهای فرسوده، عرضه خودروهای برقی، بیشتر باز کردن در واردات خودروهای چینی، مونتاژی و... همه بخشی از تصمیمات و اقداماتی بوده که سعی در سامان بخشی به بازار خودرو در کشور را داشتند تا ضمن کنترل قیمت‌های فزاینده و ایجاد فضای عادلانه در تخصیص اتومبیل‌ها بازار خودرو را از این محفل سودجویی دلال‌ها و سرمایه‌دارها خارج کنند. این اتفاق افتاد؟ به نظر پاسخ به این سوال که چقدر تصمیمات و سیاست‌ها در سامان بخشی به وضعیت بازار خودرو اثرگذار بوده، بعد از پاسخ دادن به این سوال قرار می‌گیرد که اساسا اقدامات و تصمیمات در راستای سامان بخشی و برقراری عدالت در این بازار بوده یا کالای معلوم؟ راستی را بخوانید این خبر «طرح فروش تعدادی از محصولات ایران خودرو آغاز شد». ایران خودرو در نظر دارد بخشی از ظرفیت تولیدات خود تا پایان سال ۱۴۰۳ را به صورت پیش‌فروش و فوق‌العاده‌ی اولویت بندی و در چهارچوب مصوبات شورای رقابت و دستورالعمل تنظیم بازار خودروی سواری عرضه کند، به علاوه این آمار که هنوز چند روز مانده به پایان مهلت ثبت نام حدود ۳ میلیون نفر در این طرح ثبت نام کرده‌اند و عددی نزدیک به ۷۰۰ همت رایانک‌ها بلوکه کرده‌اند، پاسخ سوال مهم بالارامی دهد. ساده‌تر بنویسم: ایران خودرو تعداد نامعلومی از خودروهای تولیدی خود را طی یک سازوکار عجیب، یعنی بر مبنای قرعه‌کشی با بلوکه کردن مبلغ قابل توجهی به پایان مهلت ثبت نام حدود ۳ میلیون پیش‌فروش می‌کند. اینکه چه تعدادی از مردم (حتما خیلی کمتر از میلیون‌ها ثبت نام کننده) شانس برنده شدن در این به اصطلاح لاتاری را داشته باشند و اصلا چند نفر امکان بلوکه کردن ۲۳۰ میلیون پول تا اعلام نتیجه این لاتاری را داشته باشند، به علاوه اینکه چه زمانی این ماشین‌ها در صورت برنده شدن به آنها تحویل داده می‌شود و یا آن قرار است چه بکنند و... دقیقا پاسخ سوال بالاست. این یعنی تصمیم‌گیران نه تنها ایده‌ای برای کنترل و سامان بخشی به وضعیت موجود ندارند بلکه با اقداماتی از این دست، این فهم را به جامعه منتقل می‌کنند که کسب توفیق در چنین چیزی، بر مبنای هیچ فضیلتی نیست و صرفا شانس و تقدیر شماست که می‌تواند کاری کند تا شما برنده قرعه‌کشی یک خودرو با قیمتی حداقل ۳۰۰ میلیون تومان پایین‌تر از قیمت بازار باشید. اتفاقی که با همراهی بانک‌ها و پیشنهادهای اغواکننده آنها (نظیر تقبل بخشی از مبلغ ۲۳ میلیونی مورد نیاز برای ثبت نام) در جهت ترغیب مردم به ثبت نام در این طرح درصدد القای این پیام هم هست که مجموعه نظام اقتصادی کشور در تلاش برای کامیابی و توفیق مردم جامعه است، بی‌آنکه به این موضوع اشاره کند که این توفیق در صورت بروز اولویت‌مختص بخش خیلی خیلی کوچکی از مردم است، ثانیا به فرض چشم‌پوشی از القای حس سرخوردگی و شکست در اکثریت ثبت نام کنندگان، همه اقشار جامعه خصوصاً کمتر برخورداران را مشمول نمی‌شود و در قدم سوم هیچ فضیلتی را برای گزینش افراد در نظر نمی‌گیرد و در صورت سلامت برگزاری این لاتاری، شانس اولین و آخرین تعیین کننده است.

آیا واقعا می‌توان شانس‌ی حکمرانی کرد؟

جان رالز، فیلسوف آمریکایی در نظریه عدالت خود می‌نویسد: «عدالت اولین فضیلت برای نهاد اجتماعی است، همچنانکه حقیقت برای نظام تفکر». عدالت از نظر رالز بر خوشبختی تقدم دارد. خوشی و کامیابی از نظر رالز وقتی به عنوان یک ارزش مثبت امکان عرض اندام دارد که عادلانه بودن آن محرز شده باشد. عدالت چهارچوبی است که افراد مختلف در آن فرصت دنبال کردن آسایش و ارزش‌های مورد نظر خود را پیدا می‌کنند. به اعتقاد رالز نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی به دو شرط پذیرفتنی اند: (۱) باید مختص به مناصب و مقام‌هایی باشند که تحت شرایط برابری منصفانه فرصت‌ها باب آنها به روی همگان گشوده است. (۲) این نابرابری‌ها باید بیشترین سود را برای محروم‌ترین اعضای جامعه داشته باشند.

با این اوصاف در یک تصمیم‌گیرنده‌ی ایرانی که هیچ سازوکار مشخصی برای دستیابی به توفیق جز شانس وجود ندارد، نشانی از عدالت وجود دارد؟ آیا شما شاهد ایجاد یک شرایط منصفانه برای خرید یک محصول رفاهی توسط نیازمندان به آن محصول هستید؟ آیا این رانت در نظر گرفته شده توسط دولت بیشترین سود را عاید محروم‌ترین اقشار جامعه می‌کند؟ این لاتاری در جریان و سفرهای که یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های خودروساز کشور پهن کرده، در گام نخست حیثیت حکمرانی را به سخره گرفته و پیامی جز انسداد مسیرهای اصلاحی در رویه‌های حکمرانی را مخابره نمی‌کند و بعد از آن هم یک بار دیگر این مهم را به جامعه گوشزد می‌کند که در وضع موجود، تقدیر و شانس جلوتر و بیشتر از هر نوعی از تلاش و فضیلت، مایه توفیق و برتری است. چون اگر شانس شما همراه باشد، احتمالاً یک شبه ۳۰۰ میلیون سود عایدتان می‌شود.

فرهنگستان

شماره ۴۲۱
۱۶ صفحه
۱۰۰۰۰ تومان

شنبه ۲۷ مرداد ۱۴۰۳
۱۲ صفر ۱۴۴۶
۱۷ آگوست ۲۰۲۴

دانشگاه‌های دولتی ایرانی در رتبه‌بندی جدید چه وضعی دارند

زنگ خطر به روایت

شانگهای ۲۰۲۴

ماجرای فروش خودرو یا قرعه‌کشی
نمادی از یک نژادی
اقتصادی - اجتماعی
در حکمرانی ماست

فوتبال در کوچه جیب‌برها

لیگ شرط‌بندها زودتر از فوتبال شروع شد

درباره رویای پزشک شدن
مدال آور ایران در المپیک

حفظ مبینا

و عدالت با هم

معنای رونمایی از شهرک موشکی در لبنان

سورپرایز رژیم از زیر زمین

